

Madyakaalina Kannada Shasanagalalli Ashlila Shapagalu - ಮದ್ಯಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಶಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವೀಲ ಶಾಪಗಳು (ಕೃ.ಶ. 1336 ರಿಂದ 1530 ರವರೆಗಿನ ಪ್ರಮುಖ ಶಸನಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಣಿ)

Dr. Hemantha B R

Assistant Professor
Bangalore University under Private College

±À,À€ÀUÀ¼À gÀZÀ€ÉAiÀÄ€ÀÄß UÀ¤ÀÄ¤'zÁUÀ, ,À¤ÀiÀ€Àå¤ÁV ±Á,À€ÀzÀ PÉ€£ÉAiÀÄ "sÁUÀzÀ°è ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼ÀÄ PÀAqÀÄ §gÀÄvÀÛ¤É. zÁfÀUÀ¼À C¥À¤AgÀt¤À€ÀÄß vÀ'à,ÀÄ¤À GzÉYÃ±ÀPÁìV ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼À€ÀÄß °ÁQ,ÀÄ¤ÀÅzÀÄ †ArPÉ. ±Á,À€ÀzÀ PÉ€£ÉAiÀÄ "sÁUÀzÀ°è, PÉ¤ÉÇ¤ÉÄä ±Á,À€ÀzÀ DgÀA" "sÁUÀzÀ°è, †ÀÄzsÀå "sÁUÀzÀ°èAiÀÄÆ ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼ÀÄ PÀAqÀÄ§gÀÄvÀÛ¤É. ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼À CzsÀåAiÀ€ÈÀcAzÀ ,À¤ÀiÁdzÀ fÉÊwPÀ 'ÜwUÀw, zÉÃ¤ÀgÀ †ÉÄÄ°ÈÀ †ÀÄ€ÀÄµÀågÀ "sÀAiÀÄ, zsÀ¤ÀÄðzÀ †ÉÄÄ°ÈÀ C¥ÁgÀ UËgÀ¤À †ÀÄÄAvÁzÀ †ÀÄ¤ÀvÀézÀ «ZÁgÀUÀ¼À€ÀÄß CjAiÀÄ§oÀÄzÁVzÉ.

'±À¥À' JA§ ¥ÀzÀPÉi 'Cw¤ÀiÀ€ÀÄµÀ ±ÀQÛAiÀÄÄ¼À¤ÀgÀÄ' PÉqÀPÁUÀ-ÉAzÀÄ xqÀÄ¤À ²PÉé, zÀAqÀfÉ JAzÀÄ, xμÀÄxgÀ fÀÄr, xAzÉ JA§ CxÀðUÀ¼¤É.¹ '±À¥À' zsÁvÀÄ«xAzÀ '±À¥À' †ÀÄvÀÄÜ '±À¥ÀxÀ' JA§ ±ÀÙYUÀ¼ÀÄ GzÀä«¹¤É. '±À¥ÀxÀ' ¥ÀzÀPÉi DuÉ, "sÁµÉ, ±À¥À ¥ÀæweÉÖ JA§xÀðUÀ¼¤É.² '±À¥À JAzÀgÉ AiÀiÀ¤ÀÅzÀgÀÄ C£ÁåAiÀÄPÉi, C¥À¤ÀiÀ€ÀPÉi CxÀ¤À C¥ÀgÁzsÀPÉi fÉÆAzÀ CxÀ¤À PÉÆÃ!zÀ zÉÃ¤ÀvÉ, IÄ¶, †ÀÄÄ¤x CxÀ¤À ,À¤ÀiÀ€Àå †À¤QÛ E¤e¤É ¥ÀætÀ vÀ'àvÀ,ÀÜ¤UÉ KfÁzÀgÀÄ PÉqÀÄ °AgÉÉ,ÀÄ¤ÀÅzÀÄ JA§ CxÀð¤À€ÀÄß xqÀÄ§oÀÄzÀÄ.³ ,À»vÀåzÀ°è ±À¥ÀUÀ¼ÀÄ ±Á,À€ÀUÀ¼À ±À¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼ÀÄ ©üfÀß¤ÁV¤É.

±À¥ÀUÀ¼À€ÀÄß †ÀÄÄR¤À¤V C©üZÀgÁvÀ¤PÀ °ÁUÀÄE zsÁ¤ÄðPÀ ±À¥ÀUÀ¼ÉAzÀÄ «AUÀrÀ§¤ÀÄzÀÄ. ,À»vÀåzÀ°è zÉÆgÉAiÀÄÄ¤À ±Á,À€ÀUÀ¼À€ÀÄß AiÀiÀavÀ ±À¥À, JzÉUÀÄAzÀzÉ †éÆPÀj,À¤Ä 1zÀ¤¤ÄzÀ ±À¥À, ¥Éæ ÄjvÀ ±À¥À, ¥ÀævÀ¤PÀé †ÀÄvÀÄÜ ¥ÀgÉÆÄPÀé ±À¥À, ¥Àæw±À¥À CxÀ¤À †ÀÄgÀÄ±À¥À, µÀgÀwÛfÀ±À¥À CxÀ¤À PÀIÖ¼ÉAiÀÄ±À¥À, PÀ¤¥Àj«AvÀAiÀÄ ±À¥À, †ÀgÀgÀÆ¥ÀzÀ ±À¥À, vÀqÉzÀ ±À¥ÀUÀ¼ÉAzÀÄ «AUÀrÀ§¤ÀÄzÀÄ.⁴ ±Á,À€ÀUÀ¼À°è ±À¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼ÀÄ ©üfÀß¤ÁV PÀAqÀÄ§gÀÄvÀÛ¤É. PÀfÀßqÀzÀ †ÉÆzÀ® ±Á,À€À¤ÀzÀ †À¤är ±Á,À€ÀcAzÀ-ÉÃ ±À¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼À ,ÀégÀÆ¥À¤À€ÀÄß CzsÀåAiÀÄfÀ †ÀiÀqÀ§¤ÀÄzÁVzÉ. †À¤är ±Á,À€ÀzÀ°è 'CzÁfÀ¤À¤ÉÃfÉ'

¤ÀÄ¤Á¥ÁvÀPÀA' JAzÀÄ ,ÀAQë¥ÀÛ¤ÁV ±Á¥Á±ÀAiÀÄ ¤ÃqÀ¬ÁVzÉ. ±Á,À£À¤À£ÀÄß fÁ±À¤ÀiÁrzÀ¤À¤UÉ ¤ÀÄ¤Á¥ÁvÀPÀ GAMÁUÀÄvÀÛzÉ JA§ CxÀð¤À£ÀÄß EzÀÄ PÉÆqÀÄvÀÛzÉ.

±Á,À£ÀUÀ¤À C¥À¤ÀgÀt oÉZÁÑzÀAvÉ ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¤À ,ÀégÀÆ¥À¤ÀÇ §zÀ¬ÁVgÀÄ¤ÀÅzÀ£ÀÄß fÁ¤ÀÅ PÁt§¤ÀÄzÁVzÉ. UÀAUÀgÀ PÁ¤zÀ°è PÀÆI ±Á,À£ÀUÀ¤À ¤ÀÄÆ¤PÀ ±Á,À£ÀUÀ¤À£ÀÄß C¥À¤Àj,ÀÄ¤À ¥ÀæQæAiÉÄ oÉZÁÑVgÀÄ¤ÀÅzÀ£ÀÄß UÀÄgÀÄw,À¬ÁVzÉ. DgÀA¤sÀzÀ°è ¤ÀÄÈzÀÄ ,ÀégÀÆ¥ÀzÀ°èzÀÝ ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¤ÀÄ PÁ¤PÀæ¤ÉÄÄt C²eÀ¤vÉUÉ ¥Àj¤ÀvÀðfÉAiÀiÁzÀ¤ÀÅ. ,À¤ÀiÁdzÀ°è C¥ÁgÀ UËgÀ¤À ¤ÃqÀÄ¤À fÉÊwPÀ «ZÁgÀUÀ¤ÀÄ, zSÀ¤ÀÄð, zÉÃ¤ÀgÀÄ, vÀAzÉ, vÀ¬Ä, §AzsÀÄUÀ¤ÀÄ, UÀÄgÀÄUÀ¤ÀÄ ¤ÀÄÄAvÀzÀ¤ÀjUÉ PÉqÀÄPÀÄAI¤ÀiÁrzÀgÉ ¥Á¥ÀzÀ°è oÉÆÄUÀÄ¤À §UÉÍ ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¤ÀÄ. ¥ÁæaÃ£À PÁ¤cAzÀ¤Æ ±Á,À£ÀUÀ¤À°è §½APÉUÉÆ¤ÀÄiWÜgÀÄ¤À ,ÀA,ÀìøvÀ ±Á¥Á±ÀAiÀÄ¤ÀÄ ¤ÀÄzsÀ¤PÀ¤Ã£À PÀ£ÀBqÀ ±Á,À£ÀUÀ¤À¤Æè ,À¤ÀiÁ£À¤¤ÉASAvÉ §½APÉUÉÆArzÉ.

ÀézÀvÁÛA ¥AgÀzÀvÁÛA ¤ÀAiÉÆ¤ÀgÉÃw ¤À,ÀÄAzsÀgÀ µÀ¶¤¤ÀðµÀð ,À¤À,ÀætÀ «µÀÖAiÀiÁA eÀAiÀÄvÉ Qæ¤¤B⁵

vÁfÀÄ ¤ÃrzÀ CxÀ¤À ¤ÉÃgÉAiÀÄ¤ÀgÀÄ PÉÆIÖ zÁfÀ¤À£ÀÄß fÁ±À¥Àr¹zÀgÉ CgÀ¤ÀvÀÄÛ ,À¤gÀ ¤ÀµÀðUÀ¤À PÁ¤ ¤sÀÆ¤¤AiÀÄ ¤ÉÃÄ¤É oÉÆ¤¹fÀ°è ¤ÀÄ¤ÀÄ¤ÀV oÀÄiÄÖvÀÛfÉ JA§ CxÀð¤À£ÀÄß F ,ÀA,ÀìøvÀ ±ÉÆ¤¤PÀ ¤ÃqÀÄvÀÛzÉ.

Qæ.±À.1343gÀ oÉÆAiÀÄ¤À 4fÉÃ §¤Á¤¤À£À ±Á,À£À¤ÀÉÇAzÀgÀ°è 'D¤À CgÀ,ÀÄ ¥ÀæzsÀ£À D¤À£ÀqÀÄ C¤ÀÄ!zÉqÉ ¤ÁgÀÄuÁ!AiÀÄ vÀrAiÀÄ° PÀ¤¤ÉAiÀÄ PÉÆAzÀ zÉÆ¤¤ÀPÉ oÉÆ¤ÀgÀÄ⁶ JA§ ±Á¥Á±ÀAiÀÄ¤ÀÄ gÁdgÀÄ C¤üPÁjUÀ¤ÀÆ ,À¤À ±Á¥ÀçAzÀ «fÁ¤Àw ¥ÀqÉ¤gÀ¤°è JA§ CA¤À¤À£ÀÄß w¤ÀÄvÀÛzÉ. ,À¤ÀiÁ£À¤¤ÀV zÁfÀ¤À£ÀÄß fÁ±À¤ÀiÁrzÀ¤À¤UÉ JAvÀ¤À zÉÆ¤À GAmÁUÀÄvÀÛzÉ JA§ÄzÀ£ÀÄß ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¤ÀÄ w¤ÀÄvÀÛ¤À. EzÀjAzÀ ,À¤ÀiÁdzÀ°è ¥Á¥À¤ÀiÁrzÀ¤ÀgÀÄ gÁdgÁVgÀ°, ,À¤ÀiÁ£À¤gÁVgÀ° J¤ègÀÆ ,À¤ÀiÁ£À 2PÉ¤¤AiÀÄ¤ÀÄß C£ÀÄ¤sÀ¤¤ÀÄwÛzÀYgÉAzÀÄ w¤AiÀÄÄvÀÛzÉ.

,ÀÄgÀ¤À¤À ,ÉÃ¤¤ÀÄzÀÄ, ¤ÀiÁA,À ¤sÀPÀ¤euÉ ¤ÀiÁqÀÄ¤ÀÅzÀÄ, PÉÆ¤É ¤ÀiÁqÀÄ¤ÀÅzÀÄ ,À¤ÀiÁdzÀ°è ¥Á¥ÀzÀ PÉ¤ÀUÀ¤ÀÄ JAzÀÄ ¥ÀjUÀtÂvÀ¤ÀVzÀY¤ÀÅ. ±Á,À£ÀUÀ¤À¤ÀÄß fÁ±À¤ÀiÁrzÀ¤ÀgÀÄ EA¤À¤À PÀÈvÀ¤ÀUÀ¤À£ÀÉß,ÀVzÀ ¥Á¥ÀPÉ¤ oÉÆ¤ÀÄ¤ÀgÉAzÀÄ ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¤À°è zÁR¤ÀVzÉ. ±Á,À£À¤À£ÀÄß fÁ±À¤ÀiÁrzÀ¤ÀgÀÄ UÀAUÉAiÀÄ vÀrAiÀÄ°è ,À¤À,Àæ UÉÆ¤¤ÀÅUÀ¤À£ÀÄß, ¤À¤¤ÀätgÀ¤ÀÄß,¤ÀiÁvÀÈ, !vÀÈUÀ¤À£ÀÄß PÉÆAzÀ ¥Á¥À¤ÀiÁA,À ¤sÀPÀ¤euÉ, gÀÄ¤ügÀ ¥Á£À¤À¤ÀiÁrzÀ ¥Á¥ÀPÉ¤ oÉÆ¤ÀÄ¤ÀgÉAS ±Á¥ÀUÀ¤ÀÄ §¤ÀÄvÀÛPÀ ±Á,À£ÀUÀ¤À°è PÀAqÀÄ §gÀÄvÀÛ¤À. Qæ.±À.1371gÀ MAzÀ£ÉÃ §sÀPÀ¤gÀ¤À¤À D¤éPÉ¤¤AiÀÄ ±Á,À£ÀzÀ°è

¤ÀzsÀA¤ÀÄ¤¤À£ÀÄ D¤zÉ¤ÀAzÀÄ fÉ¤ÀzÀ¤ÀgÀÄ ¤ÀgÀuÁ!AiÀÄ vÀrAiÀÄ°
¤À¤¤Àät£À¤ÀÆ PÀ¤¤ÉAiÀÄ¤ÀÆ ¤À¤ü¤zÀ ¥Á¥ÀPÉ¤ oÉÆ¤ÀgÀÄ

ÀÄgÀ¥ÁfÀ ,ÉÄ«zÀäÀgÀÄ⁷ JAczÉ. F ±Á,ÀfÀäÀÅ ,Á¤ÀiÁfÀå ±Á¥Á±ÀAiÀÄ¤ÁVzÉ. §¤ÀÄvÉÄPÀ ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼À°è ¤ÉÄÄfÀ CA±ÀUÀ¼ÀÄ PÀAqÀÄ§gÀÄvÀÛ¤É. Qæ.±À.1376gÀ ±Á,ÀfÀzÀ°è 'UÀÄgÀÄzÉÆæÃ» ¥ÀAZÀ¤ÀÄ¤Á¥ÁvÀPÀ PÀÄA©üÄ¥Á¥ÀzÀ°è¤ÀfÀÄ' JAczÉ.⁸ UÀÄgÀÄ«UÉ zÉÆæÃ¤À §UÉAiÀÄ¤ÀÅzÀÄ ¥Á¥À¤ÉzÀÄ ¤ÉÄ¼À¤ÁVzÉ. Qæ.±À.1411gÀ gÄdÈÀ G-ÉèÄR«¤èzÀ ±Á,ÀfÀäÀÅ aPÀl¤ÀÄUÀ¼ÀÄgÀÄ f-ÉèAiÀÄ ¤ÀA¥Á ¥ÀlÖtzÀ°èfÀ "ÁAiÀÄPÉÆ¼À-É JA§°è PÁ®Ä¤É »¤Äð¹zÀ ¤ÀiÁ»w xqÀÄ¤ÀÅzÀ¤èzÉ 'vÀ!zÀgÉ fÁrUÉ ¤ÉÆgÀUÀÄ PÀÄ®PÀëAiÀÄ' JAczÉ.⁹ 'fÁrUÉ ¤ÉÆgÀUÀÄ' JA§ÄzÀÄ §»µÄlgÀzÀ ¥ÀjPÀ®àfÉAiÀiÁVzÉ, PÀÄ®PÀë¤ÉA§zÀ ¤ÀA±ÀfÀ±À¤ÁUÀÄvÀÛzÉ JA§ÄzÀ¤ÀÄß w½,ÀÄvÀÛzÉ. ±Á,ÀfÀzÀ°è G-ÉèÄTvÀ «ZÁgÀ¤ÀfÀÄß fÀqÉ¹PÉÆAqÀÄ ¤ÉÆUÀ¤Ä «¥sÀ¤ÁzÀgÉ, §»µÄlgÀ ¤ÄPÀ¤ÁUÀÄwÛvÉÛA§ «ZÁgÀ F ±Á,ÀfÀ¤AzÀ w½zÀÄ sgÀÄvÀÛzÉ.

Qæ.±À.1482gÀ ±Á,ÀfÀ¤ÉCzÀÄ '¬ÄÄ zsÀ¤ÀÄðPÉí vÀ!zÀ¤ÀgÀÄ PÀÄA©üÄ¥ÁvÀPÀPÉí ¤ÉÆ¤ÀgÀÄ' JAzÀÄ G-ÉèÄT¹zÉ.¹⁰ Qæ.±À.1521gÀ PÀÈµÀÛzÉÄ¤ÀgÀiÀÄfÀ D½éPÉiÀÄ ±Á,ÀfÀ¤ÀÅ 'D¤ÀfÉÆ§â D½ÀÄ!zÀ¤ÀfÀÄ zÉÄ¤ÀgÀ "ÁæA¤ÀäjUÉ vÀ!zÀ¤ÀfÀÄ vÀA£À ¤ÀiÁvÁ |vÀÄæUÀ½UÉ vÀ!zÀ¤ÀfÀÄ' JA§ ±Á¥Á±ÀAiÀÄ ¤ÉÆAçzÉ.¹¹ zÉÄ¤ÀjUÉ, "Áæ¤ÀätjUÉ, vÀAzÉ, vÁ-ÄAiÀÄgÀ «gÀÄzÀp¤ÁV fÀqÉzÀÄPÉÆAqÀ¤À JA§ CA±À¤ÀÅ EzÀjAzÀ w½AiÀÄÄvÀÛzÉ.

¤ÉÄÄ-É G-ÉèÄT,À-ÁzÀ ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼ÀÄ ¤À¤ÀÅ ±Á¥ÀUÀ¼À ©r G-ÉèÄRUÀ¼ÁV¤É. F J-Áè CA±ÀUÀ¼ÀÄ MAzÉÄ ±Á,ÀfÀzÀ°è PÁt¹UÀÄvÀÛ¤É. CAvÀ¤À ±Á,ÀfÀPÉí Qæ.±À.14fÉAiÀÄ ±ÀvÀ¤ÀiÁfÀzÀ ±Á,ÀfÀ GvÀÛ¤ÀÄ GzÁ¤ÀgÀuÉAiÀiÁVzÉ. 'F zsÀ¤ÀÄðPÁlgÀ¼ÀÄ!zÀ¤ÀfÀÄ ¤ÀgÀuÁ¹AiÀÄ UÀAUÁ «¤ÉÄ¤ÀégÀzÉÄ¤ÀgÀ ,À¤B¤üAiÀÄ° vÀA¤ÀÄ ¤ÀiÁvÀÄæ UÀ¤ÀÄfÀ¤ÀfÀÄß ¤ÀiÁr ¤ÀfÉßgÀqÀÄ ,Á¤gÀ PÀ!-ÉAiÀÄfÀÄ "Áæ¤ÀätgÀfÀÄ PÀAiÀiÁgÉ ¤Àcüì UÉÆ¤ÀiÁA,À¤ÀfÀÄß "sÀQé¹ ,ÀÄgÀ¥ÁfÀ ¤ÀiÁr PÀÄgÀÄPÉéÄvÀæzÀ° ,À¤AiÉÆÄðzÀAiÀÄ PÁ®zÀ¤Ä -¤¥ÀavÉÆÛAzÀÄ vÀ-ÉAiÀÄ |vÀÄæUÀ¼ÀÄ ¤ÀgÀPÀPÉí E½UÉ.¹² ±Á,ÀfÀ¤ÀfÀÄß fÁ±À¤ÀiÁrzÀ¤ÀgÀÄ ,ÀPÀ® ¥Á¥ÀUÀ¼ÀfÀÄß ¤ÀiÁrzÀ zÉÆÄµÀPÉí ¤ÉÆUÀÄ¤ÀgÉzÀÄ ±Á,ÀfÀzÀ°è w½gÀÄ¤ÀÅzÀÄ C¥ÀgÀ¤¥À¤ÁVzÉ.

PÉ¤ÀÅ ±Á,ÀfÀUÀ¼ÀÄ AiÀiÁ¤À ,À¤ÀÄAiÀÄzÀ°è PÉÆAzÀgÉ ¥Á¥ÀPÉí ¤ÉÆUÀÄ¤ÀgÉA§ CA±À¤ÀfÀÄß zÁR°,ÀÄvÀÛ¤É. Qæ.±À.1512gÀ PÀA§zÀ¤gÀÄ ±Á,ÀfÀ 'vÀAzÉ vÁAiÀÄfÀÄ UÀAUÉAiÀÄ vÀrAiÀÄ° ¤ÀÄzsÁ¤ÀzÀ ¤ÉÆwÛfÀ¤Æ PÉÆAzÀ ¥Á¥ÀzÀ¤Æ ¤ÉÆ¤ÀgÀÄ' JA§ ±Á¥Á±ÀAiÀÄ¤ÀfÀÄß ¤ÉÆAçzÉ.¹³ ¤ÉÄÄ-É G-ÉèÄT¹gÀÄ¤À 'À¤AiÉÆÄðzÀAiÀÄ PÁ®zÀ°è', '¤ÀÄzsÁ¤ÀzÀ°è PÉÆ¤Àè¤À' «ZÁgÀ UÀ¤ÀÄfÀ¤Àð¤ÁVzÉ.

¤ÉÄÄ-É G-ÉèÄT¹zÀ ±Á,ÀfÀzÀ ¥ÀjuÁ¤ÀÄQ¡AvÀ ¤ÀÄvÀÛµÀÄÖ ¥ÀjuÁ¤ÀÄPÁjAiÀiÁzÀ ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼ÀÄ PÀAqÀÄ§gÀÄvÀÛ¤É. Qæ.±À.1360gÀ §ÄPÀl¤À PÁ®zÀ ±Á,ÀfÀ¤ÉCzÀÄ 'F zsÀ¤ÀÄðPÉí PÀAIPÀgÀzÀ¤ÀgÀÄ G¥ÉÄQé¹zÀ¤ÀgÀÄ vÀA¤ÀÄ vÁAiÀÄ vÀAVAiÀÄ PÉrìzÀgÀÄ. ±ÁéfÀ UÁzÀp¤Ø¥À¤À

“sÀQë¹zÀ^aÀgÀÄ CUÀæ^aÁgÀ^aÀ C%zÀ^aÀgÀÄ aÀÄ^aÁvÀmÁPÀ^aÀfÉÆßqÉzÀ ¥ÁvÀPÀ vÁAiÀÄ vÀAzÉAiÀÄ »jAiÀÄgÀ ²±ÀÄUÀ¹À UÉÆÃGUÀ¹ÀfÀÄ UÀAUÉAiÀÄ vÀrAiÀÄ° PÉÆAzÀ^aÀgÀÄ’ JA§ ±Á¥Ä±ÀAiÀÄzÀ G-ÉeÃR^aÀfÀÄß xÄqÀÄvÀÛzÉ.¹⁴ ,À^aÀiÁd^aÀÅ x§ðAçü¹gÀÄ^aÀ «µÀAiÀÄUÀ¹À ŞUÉî F ±Á,ÀfÀ “É¹ÀPÀÄ ZÉ[®]ÄèvÀÛzÉ. F »AzÉAiÉÄÄ UÀ^aÀÄ¹zÀAvÉ aÀiÁvÀÈ UÀ^aÀÄfÀzÀ «ZÁgÀzÉÆAçUÉ ,À^aÉÆÃzÀjAiÀÄ UÀ^aÀÄfÀ^aÀfÀÄß E°è G-ÉeÃT,À^aÁVzÉ. ”sÁµÉAiÀÄ §%ÀPÉAiÀÄÄ §oÀÄ^aÀÄnÖUÉ ¥ÁæzÉÄ²PÀ^aÁVzÉ.

£Á-Ä oÁUÀÆ PÀvÉÛAiÀÄ aÀiÁA,À w£ÀÄß^aÀÅzÀÄ CvÀåAvÀ C,À^aÀåPÀgÀ CA±À JA§ ,À^aÀiÁdzÀ ¥ÀjPÀ[®]àfÉAiÀÄfÀÄß ,ÀàµÀÖ^aÁV G-ÉeÃT,ÀÄvÀÛzÉ. UÀ^aÀÄfÀ^aÀ^a CA±À^aÉAzÀgÉ ²±ÀÄUÀ¹À oÀvÉåAiÀÄ G-ÉeÃR. ¥ÁæaÃfÀ PÁ[®]çAzÀ[®]Æ “sÀÆæt^aÀvÉå, ²±ÀÄUÀ¹À oÀvÉå ¥Á¥À^aÉAzÀÄ ¥ÀjUÀtÂ,À^aÁVzÉ. oÀ[®]ÀgÀÄ ±Á,ÀfÀUÀ¹À^aèAiÀÄÄ F PÀÄjvÀÄ aÀiÁ»w zÉÆgÉAiÀÄÄvÀÛzÉ. PÉgÉUÀ¹ÀfÀÄß £Á±À aÀiÁqÀÄ^aÀÅzÀÄ ¥Á¥À^aÉAzÀÄ ¥ÀjUÀtÂ,À^aÁVvÀÄÜ. aÀÄzsÀÄgÀ PÀ«AiÀÄ ±Á,ÀfÀzÀ^a è G-ÉeÃT,À^aÁVgÀÄ^aÀ oÁUÉ PÉgÉ PÀnÖ,ÀÄ^aÀÅzÀÄ, ”Á« vÉÆÃr,ÀÄ^aÀÅzÀÄ aÀÄÄAvÁzÀ PÁAiÀÄßUÀ¹ÀÄ ¥ÀÄtåzÀ PÉ[®],À. »ÄUÁV PÉgÉUÀ¹ÀfÀÄß £Á±À aÀiÁqÀÄ^aÀÅzÀÄ ¥Á¥À^aÁVzÉ.

C²èÃ[®] ±Á¥ÀUÀ¹ÀfÀÄß ©üfÀß^aÁV G-ÉeÃT¹gÀÄ^aÀÅzÀfÀÄß PÁt§oÀÄzÁVzÉ. Qæ.±À.1371gÀ MAzÀfÉÄ §ÄPÀlgÁAiÀÄfÀ ±Á,ÀfÀ^aÀÅ ‘vÀfÀß aÀÄPÀl¹À aÀiÁA,À^aÀ wAzÀ^aÀgÀÄ’ JAzÀÄ G-ÉeÃT,ÀÄvÀÛzÉ.¹⁵ Q.±À.1440gÀ ±Á,ÀfÀzÀ^a è ‘fÁAiÀÄ aÀÄÄAzÀPÉí J%À¹zÀ^aÀfÀÄ’ JAczÉ.⁴² EµÉÖÃ C[®]èzÉ ‘PÀvÉÛAiÀÄ «æ,Àt^aÀ wAzÀ^aÀgÀÄ¹⁶ ‘oÀÄ¹vÀfÁAiÀÄ wAzÀ^aÀgÀÄ’ aÀÄÄAvÁzÀ C²èÃ[®] ±Á¥À^aÀAiÀÄUÀ¹ÀfÀÄß PÁtÄvÉÛÄ^aÉ.

Qæ.±À.1521gÀ ±Á,ÀfÀzÀ^a è ‘vÀAzÉAiÀÄfÀÄ aÀgÀuÁ¹AiÉÆ¹ÀUÉ UÉÆÄ^aÀ¹À PÉÆ-ÄzÀ ¥Á¥ÀzÀ^a Ä oÉÆÃ^aÀgÀÄ, vÀ!àzÀ^aÀgÀ oÉAqÀwAiÀÄfÀÄ oÀçfÉAIä eÁwUÀ¹ÀÄ ,ÀÄAzÀÄ C^aÀfÀ oÉAqÀwAiÀÄfÀÄ JwÛPÉÆAqÀÄ ,ÀÄAzÀÄ, C^aÀfÀ “Á-ÄUÉ ,ÀÄgÀ^aÀfÀÄ’ JAczÉ.¹⁷ ±Á,ÀfÀ^aÀfÀÄß £Á±À aÀiÁrzÀ^aÀfÀ oÉAqÀwAiÀÄfÀÄß oÀçfÉAIä eÁwUÀ¹ÀUÉ PÉÆIÖ^aÀ JAczÉ. EA^avÀzÉYÃ C²èÃ[®] ±Á¥À^aÀAiÀÄ PÀqÀÆjfÀ AiÀÄUÀn UÀæ^aÀÄzÀ^a è PÀAqÀÄ §gÀÄvÀÛzÉ. Qæ.±À.1527gÀ ±Á,ÀfÀ §-Ä¥ÀfÁAiÀÄPÀ JA§À^aÀ^aÀfÀÄ gÁdFÀ M!¹àUÉAiÀÄAvÉ AiÀÄUÀnAiÀÄ oÀvÀÄÜ ,À^a«gÀzÀ 1À^aÉÄAIiÉÆ¹ÀUÉ ±ÀÆzÀægÀ aÀÄzÀÄ^aÉ ,ÀÄAPÀçAzÀ «fÁ-Äw xÄqÀÄ^aÀfÀÄ. F QæAiÉÄUÉ AiÀiÁgÁzÀgÀÄ vÀ!àzÀgÉ ‘-ÄzÀPÉ DgÀÄ C%ÀÄ¹zÀgÀÄ C^aÀgÀ oÉArgÀfÀÄ oÀvÀÄÜ ,À^a«gÀ 1À^aÉÄAIÀÄ oÀçfÉAIä eÁwUÉ PÉÆIÖ^aÀgÀÄ’ JAczÉ.¹⁸

”sÀÆæt^aÀvÉå PÀÄjvÀÄ ²^aÀ^aÉÆUÀ¹ f-ÉeAiÀÄ DfÀAzÀ^aÀgÀzÀ ±Á,ÀfÀ^aÀÅ G-ÉeÃT,ÀÄvÀÛzÉ.¹⁹ ±Á,ÀfÀzÀ zÀfÀ^aÀfÀÄß £Á±À aÀiÁrzÀ^aÀfÀ aÀA±À £Á±À^aÀUÀ^a° JA§ ±Á¥ÀUÀ¹ÀÄß ±Á,ÀfÀUÀ¹À^a è PÀAqÀÄ §gÀÄvÀÛ^aÉ. Qæ.±À.1367gÀ ±Á,ÀfÀ ‘-Ä zÙÀ^aÀÄß DgÀÄ C%ÀÄ¹zÀ^aÀfÀ ,ÀAvÁfÀ x,ÀiAvÁfÀPÉ oÉÆÃ^aÀgÀÄ²⁰ EzÀ[®]èzÉ ‘C^aÀfÀ aÀA±À^aÉ[®] è xÙÀdA±À C^aÀÄzÀÄ’ JA§ ±Á¥À^aÀAiÀÄ^aÀç §AçzÉ.²¹

»AzÉ G-ÉeÃT¹zÀAvÉ aÀiÁvÀÄæUÀ^aÀÄfÀ, ,À^aÉÆÃzÀjAiÀÄ UÀ^aÀÄfÀzÉÆAçUÉ UÀÄgÀÄ^aÀwß UÀ^aÀÄfÀ^aÀ aÀiÁrzÀ ¥Á¥À^aÀfÀÄß ±Á,ÀfÀfÀ^a ±Á,ÀiÁrzÀ^aÀgÀÄ C£ÀÄ^a sÀ«,ÀÄ^aÀgÀÄ JA§

±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼ÀÆ E¤É. “sÀÆætºÀvÉå, §æºÀäºÀvÉå, UÉÆÃºÀvÉåAiÀÄ®èzÉ ¹ÛçÃºÀvÉå ºÀiÀqÀÄºÀÅzÀÆ ¥Á¥ÀºÉAzÀÄ ¥ÀjUÀtÀ,ÀºÁVvÀÄÜ. Qæ.±À.1513gÀ ±Á,ÀÆÀ F CA±ÀºÀÆÀÄß GºÉeÃT,ÀÄvÀÛzÉ.²² C±ÀéºÀvÉåAiÀÄÆÀÄß ±Á,ÀÆÀUÀ¼Àºè GºÉeÃT,ÀºÁVzÉ. Qæ.±À.1515gÀ PÀÈµÀÛzÉÃºÀgÁAiÀÄÆÀ D½éPÉAiÀÄ vÀºÄ¼ÀÄÆÁrÈ ±Á,ÀÆÀºÉÇAzÀgÀºè ‘C±ÀéwÛ’ §UÉºGºÉeÃR«zÉ.²³

Qæ.±À.1497gÀ ±Á,ÀÆÀºÉÇAzÀÄ vÀAzÉ, vÁ-Ä, UÀÄgÀÄ, UÉÆÃºÀÅUÀ¼ÀÆÀÄß AiÀiÁºÀ,ÀÜ¼ÀzÀºè PÉÆAzÀgÉ ¥Á¥ÀPÉí ºÉÆÃUÀÄºÀgÉA§ÄzÀfÀÄß GºÉeÃT,ÀÄvÀÛzÉ. ‘UÀAUÉAiÀÄ vÀrAiÀÄºUÉÆÃºÀ PÉÆAzÀ ¥Á¥ÀPÉí ºÉÆÃºÀgÀÄ UÉÆÃzÁºÀjÃº vÀAzÉAiÀÄ PÉÆAzÀ ¥Á¥ÀPÉí ºÉÆÃºÀgÀÄºÁgÀuÁºAiÀÄ vÀrAiÀÄ vÀAºÀÄ UÀÄgÀÄºÀ PÉÆAzÀ ¥Á¥ÀPÉí ºÉÆÃºÀgÀÄ’ JA§ GºÉeÃR«zÉ.²⁴ ±Á,ÀÆÀPÉí vÀºàzÀºÀjUÉ ¥ÀgÀUÀw-Äºè, UÀÄgÀÄ«ºè, vÁ-ÄUÉ vÀºàzÀºÀgÀÄ JAzÀÆ ,ÀºÀ ±Á¥Á±ÀAiÀÄUÀ¼ÀÆÀÄß ºÁQ,ÀºÁVzÉ.

zÁfÀ PÉÆmÁÖUÀ MAzÀÄ ºÉÃºÉ AiÀiÁgÁzÀgÀÆ zÁfÀPÉí vÀºàzÀgÉ zÉÃºÀgÀ ¥ÀæºÀiÁt ºÀiÁr,ÀÄºÀÅzÀÄ ,ÀºÀiÀfÀå. DzÀgÉ PÉºÀÀÅ ±Á,ÀÆÀUÀ¼Àºè gÁdfÀ ºÉÃºÉ ¥ÀæºÀiÁt ºÀiÁrºgÀÄºÀÀ GºÉeÃRUÀ¼ÀÄ zÉÆgÉAiÀÄvÀÛºÉ.²⁵ Qæ.±À.1525gÀ DAzsÀæ¥ÀæzÉÃºÀzÀ ºÉÃºÄà ºÀÄÄqÀÄUÀÄ«£À PÀÈµÀÛzÉÃºÀgÁAiÀÄÆÀ D½éPÉAiÀÄ PÁºzÀºè, zsÁgÁ,ÀÄgÀzÀ ºAUÀgÀ,ÀÆÀÄ PÀÈµÀÛzÉÃºÀgÁAiÀÄÆÀ ºÉ,ÀjfÀ PÀÈµÁÛ¥ÀÄgÀ ¥ÉÃmÉAiÀÄ ,ÀºÀÄ,ÀÛ d£ÀjUÉ zÁfÀºÀÆÀÄß xÃqÀÄvÀÛfÉ. F ,ÀAzÀºsÀðzÀºè zÁfÀ fÁ±ÀºÀiÁrzÀºÀjUÉ ‘¬ÄµÀÖºèzÉ vÀºàzÀgÉ PÀÈµÀÛzÉÃºÀ ºÀÄºÀgÁAiÀÄgÀ ¥ÁzÀzÀ DuÉUÉ vÀºàzÀºÀgÀÄ ºÀÄÄAzÉ DºÀfÆÉÆ§â §AzÀgÉ H ¬Ä ºÀÄjAiÀiÁzÉAiÀÄºÄ fÀqÉºPÉÆqÀzÉ EzÀgÉ PÀÄæµÀÛzÉÃºÀ ºÀÄºÀgÁAiÀÄgÀ ¥ÁzÀzÀ DuÉ. vÀAºÀÄ vÀAºÀÄ ,ÀÄPÀÄævÀºÀÆÀÄ CfÀå eÁwUÀ¼UÉ PÉÆiÖ zÉÆÃºÀPÉ ºÉÆÃUÀºÄ¼ÀºÀgÀÄ.’ JAzÀÄ ±Á¥ÀºÀÆÀÄß ºÁPÀºÁVzÉ.²⁶

ಕೂನ ಹಿಂಡಣು

- ,ÀAQë¥ÀÛ PÀfÀBqÀ xWÀAIÄ, ¥ÀÄ. 1200.
- ¥ÀÆºÉÇÃðPÀÛ. ¥ÀÄ. 1194.
- gÁdtÚ.n.n: PÀfÀBqÀ ±Á,ÀÆÀ ºÀÄvÀÄÛ ,À»vÀåzÀºè ±Á¥À, ¥ÀÄ.21.
- ¥ÀÆºÉÇÃðPÀÛ. ¥ÀÄ.86.
- fÀÀgÀºAºÀºÀÄÆwð.J.«.(,ÀA.): JPÀ-10, ZÀfÀBgÁAiÀÄ¥Àlöt 131, ºÀÄºPÉgÉ, ¥ÀÄ.575.
- ¥ÀÆºÉÇÃðPÀÛ, JPÀ-11, aPÀlºÀÄUÀ¼ÀÆgÀÄ 57, ºÀºÀºÀÄ, ¥ÀÄ.30.
- UÉÆÃ¥Áº.ºÁ.gÁ: JPÀ-8, ºÁ,ÀÆÀ 11, CgÀPÀºUÀÆqÀÄ 11, ¥ÀÄ.109.
- ¥ÀÆºÉÇÃðPÀÛ, JPÀ-3, fÀAdfÀUÀÆqÀÄ 308, zÉÆqÀØPÀºÀºAzÉ, ¥ÀÄ. 376.
- fÀgÀºAºÀºÀÄÆwð.J.«.(,ÀA.): JPÀ-11, aPÀlºÀÄUÀ¼ÀÆgÀÄ 67, ºÀA¥Á¥ÀÄgÀ, ¥ÀÄ.39.

10. UÉÆÃ¥Á®. Á.gÁ: JPÀ-9, À£À 547, "ÉÃ®ÆgÀÄ, ¥ÀÄ.478.
11. fÀgÀ¹AºÀ¤ÀÄÆwð.J.«.(ÀA.):JPÀ-12, PÀqÀÆgÀÄ 59, PÉgÉ,ÀAvÉ ¥ÀÄ.74.
12. ¾ÉÆºÀ¤ÀÄzíµÀjÃ¥sÀ.PÉ(ÀA.): JPÀ-15, ¾ÉÆ,À£ÀUÀgÀ 51, ¾ÉÆ®ºÀ½î, ¥ÀÄ.47.
13. UÀuÉÃ±À.PÉ.Dgï.(ÀA.): DAzsÀæ ¥ÀæzÉÃ±ÀzÀ PÀ£ÀßqÀ ±Á,À£ÀUÀ¼ÀÄ PÀ ÁåtzÀÄUÀð 28, ¥ÀÄ.192.
14. UÉÆÃ¥Á®. Á.gÁ: JPÀ-8, ¾Á,À£À 41, D®ÆgÀÄ, ¥ÀÄ.457.
15. fÀgÀ¹AºÀ¤ÀÄÆwð.J.«.(ÀA.): JPÀ-11, aPÀì¤ÀÄUÀ¼ÀÆgÀÄ 12, ¾ÀÄÆqÀUÉgÉ, ¥ÀÄ.156.
16. UÉÆÃ¥Á®. Á.gÁ: JPÀ-7, ¾ÀÄ¼À¤À½î 32, ¾ÀÄ,ÀÆlgÀÄ, ¥ÀÄ.365.
17. ¥ÀÆ¤ÉÇÃðPÀÛ, JPÀ-4, ½jAiÀiÁ¥ÀlÖt 35, PÀÆgÀUÀ®Äè, ¥ÀÄ.526.
18. UÀuÉÃ±À.PÉ.Dgï: DAzsÀæ ¥ÀæzÉÃ±ÀzÀ PÀ£ÀßqÀ ±Á,À£ÀUÀ¼ÀÄ ,ÀA¥ÀÄI-1 D®ÆgÀÄ 328, "ÉÆ®UÀw ¥ÀÄ.367.
19. fÀgÀ¹AºÀ¤ÀÄÆwð.J.«.(ÀA.): JPÀ-12, PÀqÀÆgÀÄ 190, AiÀÄUÀn, ¥ÀÄ.211.
20. ¾ÉÆºÀ¤ÀÄzíµÀjÃ¥sí.PÉ: JPÀ-15, ,ÁUÀgÀ 7, D£ÀAzÀ¥ÀÄgÀ, ¥ÀÄ.211.
21. ¥ÀÆ¤ÉÇÃðPÀÛ, JPÀ-15, ¾ÉÆ,À£ÀUÀgÀ 12, PÉÆÃqÀÆgÀÄ, ¥ÀÄ.12.
22. UÀuÉÃ±À.PÉ.Dgï(ÀA.): DAzsÀæ ¥ÀæzÉÃ±ÀzÀ PÀ£ÀßqÀ ±Á,À£ÀUÀ¼ÀÄ ,ÀA. 1, ¾ÀÄqÀPÀ¹gÁ, G¥ÁàrºÀ½î, ¥ÀÄ.71.
23. ¥ÀÆ¤ÉÇÃðPÀÛ, DAzsÀæ ¥ÀæzÉÃ±ÀzÀ PÀ£ÀßqÀ ±Á,À£ÀUÀ¼ÀÄ, UÀÄwÛ, GgÀÄ¤APÉÆAqÀ ¥ÀÄ.124.
24. zÉÃ¤ÀgÀPÉÆAqÁgÉrØ(ÀA.): PÀ£ÀßqÀ «±Àé«zÁå®AiÀÄ ±Á,À£À ,ÀA¥ÀÄIuÀ¼ÀÄ, ,ÀA¥ÀÄI 2, PÉÆ¥Àà¼À 138, §ArºÁgÁè¥ÀÄgÀ, ¥ÀÄ.154.
25. UÉÆÃ¥Á®. Á.gÁ(ÀA.): JPÀ-3, ¾ÉUÀÍqÀzÉÃ¤À£ÀPÉÆÄmÉ 153, ¾ÀÄUÉî, ¥ÀÄ.523.
26. UÀuÉÃ±À.PÉ.Dgï(ÀA.): DAzsÀæ ¥ÀæzÉÃ±ÀzÀ PÀ£ÀßqÀ ±Á,À£ÀUÀ¼ÀÄ-,ÀA.1, C£ÀAvÀ¥ÀÄgÀ 163, ¾ÉÃ®Äà¤ÀÄÄqÀÄUÀÄ, ¥ÀÄ.180.

డ.ಡ.ಮುಂಡ ಬಿ.ಆರ್